



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## Universitätsbibliothek Paderborn

### De Vita, Et Gestis S. Francisci Xaverii È Societate Iesv Indiarvm Apostoli Libri Qvatvor

Bartoli, Daniello

Lvgdvni, 1666

38. Xauerij mira erga Christianos oræ Piscariæ charitas.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-10854**

societas, omnisque illa tum literaturæ, tum religionis constituta est Academia, in quâ strenuo diu tyrocinio cuduntur qui ad subigenda Christi iugo, Orientis regna, perpetuo formantur. Creuit exinde magnis accessionibus, pietatis Lusitanæ nobile monumentum Sebastiani & Henrici regum magnificâ liberalitate: creuit, & seminarij disciplina optimis legibus, quibus ex culti assidue, & elaborati iuuenes, mirâ regionum ex quibus aduenerant utilitate ad eas remittuntur. Breuem Goæ S. Apostolus, sed suis Parauis admodum vtilem impendit moram, nam auxiliares quas eò perduceret operas inuenit; præter Mansillam videlicet, nondum innotuit sacris, Ioannem Ortigam Cantabrum, qui diuino instinctu Xauerio comes accesserat; & sacerdotes duos, gente Indos, linguâ Malabares, cum his in Piscariam perlatus, cum iis statim de more vicis, & villas peragrarè, docere, hortari sociosque ad eadem fingere, quæ antè ab eo solita diximus ad instillandam ethnicis Christi fidem, & fouendam inter Christianos prouehendamque pietatem. Sic ab se institutis maximam illam diuisit oram, suâ cuique quam excolet parte seorsum tributâ. Ipse se in mediterranea penetrans, in regnum peruenit nemini prius ex Europa notum, & in cuius sermone prorsus nihil caperet, quare illic solerti charitatis manu, non prædicationis eloquio gerenda res fuit. Cuiusmodi vitam (ait idem ad Mansillam scribens) inter hos populos, ego ducam, vel inde conice, quod nec eos loquentes capio, nec illi me; nec adest interpres, per quem me explicem. Quod restat, totus sum tingendis baptismo infantibus, quod absque interprete facile exequor; & subleuandis egenorum, & ægrotorum miseris, quæ sui conspectu abundè opem efflagitant, nec alio ad hoc egent interprete. Hoc concionandi genere, vir sanctus, dum linguam addiscit, religionis Christianæ dignitatem, & nomen efficacius, quam eloquentiâ sustentauit; nam apud barbaros quibus humanitas summa est non esse inhumanum, nouum planè, admirandumque videbatur, externum hominem, spe nulla mercedis, magnis molestiis, communes miseras in se transcribere; mendicis, ægrotantibus, defunctis, perinde adesse, vt si omnium parens, & omnium seruus. Quæ porro hæc regio fuerit, quamvè messem ex ea tulerit, non est memoriae proditum; nec ei licuit illuc diutius hære, inopino casu in Piscariam reuocante, quod Christianorum calamitati subitæ mederetur.

38 Sunt Badagæ in regni Bisnagæ mediterrancis, latronum populus, naturâ feroces, secta idololatræ, turmalis potius, quam ciuili vitæ, vt Xauerij mira  
semper inuicem discordes, & in alios armati; sic bello maxime assueti: erga Chri-  
iam ij Regibus Trauancoris, & Caulani, Pandi regnum, Piscariam inter- ramos oræ  
& Malabares vi eripuerant, iam formidabiles, confinibus suis euase- Piscariæ cha-  
rant, cum inueterato in Christum odio, & prædæ libidine, improuisi ritas.  
Parauos inuadunt, tantoque numero, celeritate, & impetu in eos irruunt,  
vt consilij ac rerum inopes Parauis, ne coire quidem ad propulsandam  
iniuriam ausi sint, sed primo statim vitato insultu, fuga vitam seruare

contenderint, agro, domibus, bonis, furori hostium permissis. Solos tamen fuga tutata est, quos suæ cimbarum familiaribus scopulis, paruisque insulis, & vadis, inter Comorinum & Zeilam Insulam occultarunt, accessu ad illa inuio, præterquam & mari admodum tranquillo, & ambiguum sinuum maximè peritis. In has se latebras miseri cum suis vxoribus, & paruis liberis abdebant, sed nudi, & omnium egeni, nec herbarum pilus, nec aquæ stilla, nec ab solis infani vrentibus radiis vllum tegmen, fame, siti, æstu, multi quotidie interibant. Quorum breui strage ad vsque Xauerium perlatâ, dolore incredibili, virum Dei affecit, mox ergo admonet inhibendo exitio conatus, & operam: in quam occiduum illicò properat, Lusitanorum beneficentiam miseris interpellaturus; tantumque ex iis subsidiorum cogit, vt cimbas viginti omni commeatuum genere oneraret, quibus ipsemet pergit ad inuestigandas profugorum latebras, certam sibi mortem in dies operientium. Iis tandem repertis, diuersissimæ vtriusque lachrymæ diuersos affectus secutæ; illorum quidem gratulantium sibi vitam hoc subsidio seruari; illius verò dolore perciti, calamitosi suorum casibus: partitur in eos quæ secum vexerat, solatur suâ illâ, plusquam maternâ pietate, luget cum aliis vxorum; filiorum cum aliis; patrimonij pauperis cum omnibus iacturam: denique prostratos, & abiectos ac semianimes iubet durare patienter, & meliora confidere. Scribit præterea ad Pantagatinos, & consules oræ superioris quam non pertigerat Bagadarum furor, his suis fratribus omni solatio defectis, non nihil impenderent liberalitatis, dat etiam literas ad Mansillam, quibus mandabat subsidium, qualecumque id foret ex eorum manibus colligi, verum ea lege si vltro daretur; si spontè conferri ad stipem, non exigi, non importuniùs exprimi videretur; & ab tenuibus paucillum quod possent; ab ditioribus hoc solum quod vellent. Tantum viro sancto inerat cautionis, ne molles adhuc in fide animos re vllâ offenderet, & putarent sibi nomen Christiani pretio emendum.

39  
Regnum  
Trauancoris  
ad Christum  
adducit.

39 Hoc officio charitatis erga suos in Christo filios perfunctus, aliò mentem, laborésque conuertit, ac rapiebatur quidem animo ad interiora continentis, vbi mortales infinitos nullâ dum veri luce perfulos, alta legis diuinæ ignoratio tenebat: sed desiderio abstinit vel inuitus, quòd vbi deessent Lusitanorum arma quæ neophytos ab idololatriis, & Mauris tuerentur, aut magnam ab iis patiebantur stragem, aut adigebantur, eiurato Christo illam redimere. Quare maritima occidua scētatus Lusitano milite firmata, pedes Trauancorem petiit, quæ plaga Comorinensi ex capite leucas triginta protenditur, & inhabitatur ferè à piscatoribus magno numero vicorum. Illic habita prius per Lusitanorum gratiosos, ab rege Vnichetreuiro facultate, Euangelij promulgandi, quem stylam in Piscaria expertus fuerat sibi ex sententiâ cedere; eundem, sed fructu haud paulò locupletiori iteravit, nam (quòd ipsemet refert) fuit cum vno aliquo in pago, decem millia ethnicorum, sacro fonte, mensis vnus